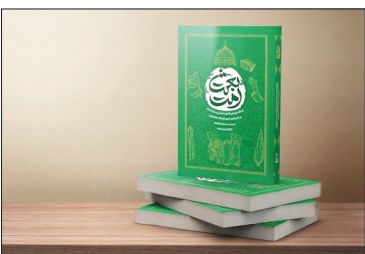

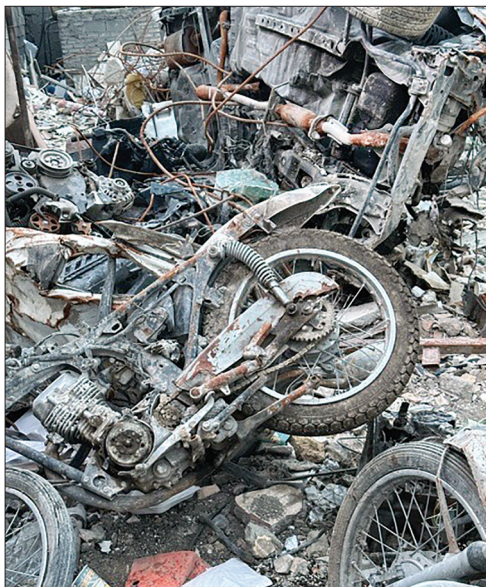
کتاب «بعثت امت» به قلم محمدرضا کوهکن و با محوریت مساله رسالت جهانی انقلاب اسلامی، توسط دفتر نشر معارف در ۶۷۲ صفحه منتشر شد. این اثر که حاصل پژوهشی چندساله در مرکز رشد دانشگاه امام صادق (ع) است، با مقدمه‌ای از حجت‌الاسلام علیرضا پناهیان و سخنرانی بازسازی شده‌ای از رهبر شهید، نقش آفرینی بین‌المللی مردم ایران را تبیین می‌کند. نویسنده در ده فصل، ضمن ارائه نگاهی

تبیین رسالت جهانی مردم ایران

نو به مفهوم «بعثت»، به پرسش‌هایی کلیدی درباره چرایی اثرگذاری در مناسبات جهانی، نسبت میان آرمان‌های فراملی و منافع ملی، و تمایز میان وظایف حاکمیتی و مسئولیت‌های مردمی پاسخ می‌دهد. بدنه اصلی فصول بر پایه کلمات شهید آیت‌الله سید علی خامنه‌ای استوار شده و بازه‌های زمانی مختلف رهبری ایشان را پوشش می‌دهد. این کتاب با هدف ایجاد انگیزه و ارائه «جعبه‌ابزار» برای شکل‌های مردمی،

نمایی از گالری نظریه شده کاما در جنگ تحمیلی

جاسم غصبان پور

تجربه هنرمندان تجسمی در آینه جنگ

اهالی هنر در گفت‌وگو با «جام‌جم» از پایداری در آینه هنر؛ ایستادگی در برابر ویرانی، دفاع از خاک و بازآفرینی امید در دل تاریکی گفتند

می‌دانم اگر در خرمشهر می‌ماندم کشته می‌شدم بازم هم از ترک آن پشیمان هستم.

❏ خیات به خاک میهن خیات به خودمان است

این عکاس جنگ ادامه می‌دهد؛ به خاطر دارم در جریان جنگ ایران و عراق اتفاق عجیبی افتاد؛ یک سال بعد از انقلاب، عراق به رهبری صدام به شکل گسترده، به نیروهایی که فکر می‌کرد می‌توانند بعدها برایش منفعتی داشته باشند اسلحه داد. این کار او باعث شد تا همزمان با جنگ، کشور ما از سوی برخی احزاب دستخوش دیگری‌هایی شود. صدام به خیال خودش می‌خواست با این اقدام، خوزستان را از مملکت ما جدا کند. اما بعد از پایان جنگ، اولین گروهی از کسانی که به وسیله او اعدام شدند، همین کسانی بودند که به تحریک او، علیه کشور خودشان ایران اسلحه به دست گرفتند. توجیه او این بود که وقتی شما به خاک خودتان خیانت می‌کنید به من هم نمی‌توانید وفادار باشید؛ بنابراین به یاد داشته باشیم که امروز هم در این شرایط، خاک وطن ما را به هیچ قیمت نفروسیم و به کسی واگذار نکنیم، بلکه تا زمانی که در توان مان باشد، از تمامیت ارضی و ناموس مان دفاع کنیم. من هم امروز به نوبه خود همین کار را خواهم کرد، دست‌کم با ماندن در تهران. یک ساعت پیش خبر شهادت یک دختر و پسر جوان از هم‌زمانه به دستم رسید که مرا بسیار متاثر کرد. پدر این دو جوان سال‌ها در خرمشهر و در جنگ ایران و عراق دوشادوش رزمندگان دیگر در برابر دشمن جنگید و امروز هم فرزندان خود را در این جنگ از دست داده است. پس، ما هستیم و همچنان به مقاومت و بیکارمان با ظلم ادامه می‌دهیم.

❏ خانه امید هنرمندان تخریب شده است

مونا خوش اقبال، مدیر گالری کاما یکی از گالری‌داران پراسپاچه و برکری است که گالری‌اش به دلیل اصابت موشک دچار صدمات بسیاری شده است. او می‌گوید: اگرچه این اولین حمله دشمن دچار خسارت می‌شود، کم‌این‌که در طول جنگ ۱۲ روزه نیز این گالری آسیب دید ولی خسارتی که در جنگ اخیر به این مکان وارد شده با آنچه در جنگ ۱۲ روزه برای مان اتفاق افتاده قابل مقایسه نیست و در ابعاد وسیع‌تری شکل گرفته است. در حال حاضر که با شما صحبت می‌کنم، تکه‌هایی از موشک پهنپای هم‌چنان در حیاط گالری قابل مشاهده است. این موشک از داخل

می‌مانند تا مبدا ایادی استکبار و استعمار دست به حرکت موزیانه‌ای بزنند.

❏ در ویرایی با یک نبرد نابرابر قرار داریم

این عکاس پیشکسوت با اشاره به این‌که امروز وقت آن است که با گرفتن تصمیمات درست و منطقی دشمن را برای چندمین بار مایوس کنیم اضافه می‌کند؛ شکی نیست که امروز ما در یک نبرد نابرابر قرار گرفته‌ایم، به طوری که همه دنیای کفر در برابر نیروهای توحیدی و الهی صف‌آرایی کرده‌اند. به همین دلیل سرنوشت این جنگ را پایداری و مقاومت مردم تعیین خواهد کرد. ما دو عامل برای پیروزی پیش روی مان داریم؛ نخست امداد‌های الهی و توسل به خدا و انمه معصومین (ع) است و دیگری نیروهای نظامی و مردمی. نیروهای نظامی همچون همیشه رسالتی که به دوش دارند را به نحو احسن انجام می‌دهند، منتها معتقدم نباید مغرور به امکانات و تجهیزاتاتی که در اختیار داریم شویم. ما موشک‌های مان را می‌فرستیم ولی عملکرد آن، در نهایت بستگی به اراده الهی دارد. اگر با توسل این موشک‌ها پرتاب شوند، قدرت تخریبی شان چندبرابر خواهد شد و اثرات مثبت خود را برجای می‌گذارند. اما از همه مهم‌تر پایداری و مقاومت مردم است که می‌تواند تعیین‌کننده باشد و حرف نهایی را بزند. هرچقدر بتوانیم در برابر این حملات پایداری کنیم، زودتر به قله‌ای که برای مان ترسیم شده دست می‌یابیم.

❏ به هیچ قیمتی شهرم را در روزهای جنگ ترک نمی‌کنم

جاسم غصبان پور هم یکی دیگر از عکاسانی است که هشت سال مداوم در جنگ ایران و عراق حضور داشت و از رهگذر این جنگ، صدمات جسمی متعددی متحمل شده است. او درباره جنگ اخیر تصریح می‌کند: یکی از بزرگ‌ترین پشیمانی‌های من در زندگی این است که ای کاش در جریان جنگ تحمیلی، زادگاه خود یعنی خرمشهر را رها نمی‌کردم. اگرچه ما با لشکر شهید جهان‌آرا به مدت ۴۵ روز در خرمشهر در مقابل دشمن مقاومت کردیم اما در نهایت ناچار شدم خرمشهر را ترک کنم. امروز وقتی کسی از من می‌پرسد شما در این روزها چرا از تهران نمی‌روید پاسخ می‌دهم که دیگر نمی‌خواهم شهرم را در چنین شرایطی ترک کنم، چون یک بار شهر خود را در گذشته ترک کردم و همچنان نسبت به آن اقدام پشیمان هستم. بعضی هم در جواب می‌گویند اگر آن زمان در خرمشهر می‌ماندی کشته می‌شدی، من هم پاسخ می‌دهم: بله، ولی با علم به این‌که

در شرایطی که سایه جنگ تحمیلی بار دیگر بر کشورمان افکنده شده و حوادث یکی پس از دیگری تیترا اخبار را به خود اختصاص می‌دهند، نگاهی به تجربیات هنرمندان تجسمی و عکاسان پیشکسوت، تصویری عمیق‌تر از مقاومت، ایستادگی و نگاه به آینده را آشکار می‌سازد. در این گزارش به مصاحبه با مونا خوش اقبال، مدیر گالری کاما؛ رسول اولیازاده، عکاس پیشکسوت دوران دفاع مقدس و جاسم غصبان پور، دیگر عکاس جنگ، به ابعاد کمتر دیده‌شده روبرویی با جنگ پرداختیم. آنها از آسیب‌های وارده به هنر و فرهنگ، از ضرورت مقاومت آگاهانه در برابر نابرابری‌ها، و از تعهد عمیق به دفاع از خاک وطن و ناموس سخن می‌گویند. تجربیات آنها، فراتر از نکوش تجاوزه آمریکا و اسرائیل، گواه روشنایی امید و ایستادگی در دل تاریکی‌هاست.

آزاده صالحی گروه فرهنگ و هنر

❏ برای چندمین بار دشمن را مایوس خواهیم کرد

رسول اولیازاده، یکی از عکاسان پیشکسوت است که در جنگ ایران و عراق نیز حضور داشته و در این چهارده، بارها مجموعه عکس‌های خود از این واقعه را به نمایش گذاشته است. او که در سال‌های اخیر مدیر خانه عکاسان حوزه هنری بوده در پاسخ به این سؤال که به نظر شما امروز مقاومت مردم در برابر این جنگ چقدر می‌تواند تأثیرگذار باشد می‌گوید: مردم ما همیشه خودشان جهت‌دهنده و خط‌دهنده به مسئولان بوده‌اند. اگر انقلاب ما پیروز شد به این خاطر بود که ما با شعور به پیروزی رسیدیم نه با شعار. از دید من، مردم کشورمان، آگاهانه، هوشمندانه و خردمندانه در این ۴۷ سال، وظایف خود را به‌درستی انجام داده‌اند. در نظر داشته باشید که پیش از جنگ تحمیلی اخیر، مادو واقعه مهم را پشت سر گذاشتیم؛ یکی حضور گسترده مردم در روز ۲۲ دی ماه و دیگری حضور همیشگی در روز ۲۲ بهمن ماه. مردم نشان داده‌اند که در تمام مراحل سیاسی تاریخی، آگاهانه در صحنه حضور داشته و از میراث شهدا پاسداری کرده‌اند. در جنگ اخیر نیز، تکلیف ما از روز نخست با استکبار جهانی مشخص بوده است. به‌ویژه در شرایطی که دشمن دچار خطای محاسباتی شده، بازهم شاهد قدم‌های هوشمندانه مردمی هستیم که تا دیروقت در خیابان‌ها

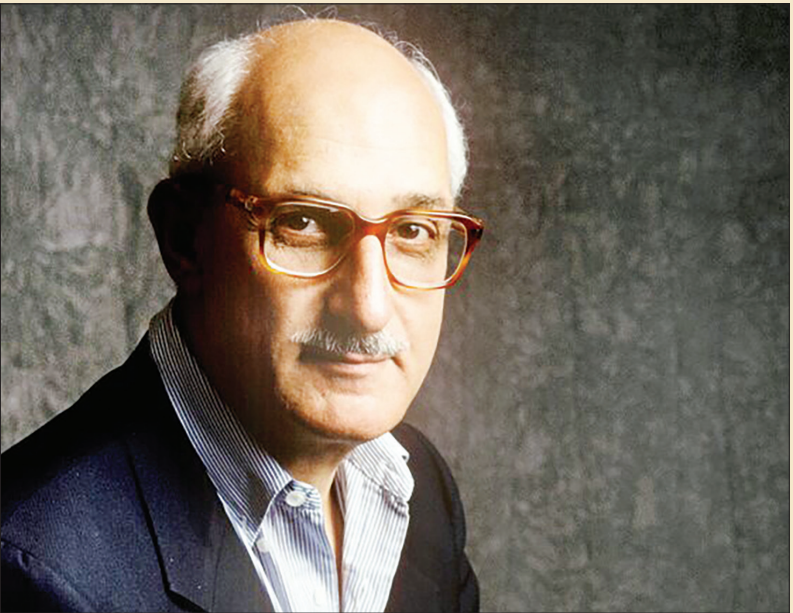
ساختمان گالری عبور و به محلی که مورد نظر دشمن بوده اصابت کرده است. در واقع موج انفجار به قدری زیاد بوده که موجب ویرانی بخش اعظمی از گالری شده است. به طوری که تعدادی از آثار هنرمندان که در فضای بیرونی گالری نصب شده بود، در حال حاضر ناپدید و مفقود است و آن تعداد از آثاری هم که روی دیوارهای داخل گالری قرار داشته به‌طور کلی آسیب جدی دیده است. اگرچه جای شکرگزاری است که این حمله، صدمات جانی به همراه نداشته چراکه در آن ساعت، گالری تعطیل بوده و پرسنل حضور نداشته‌اند. اما به هر حال این اتفاقی دردناک تلقی می‌شود. از این جهت که گالری‌ها همیشه خانه و مأمنی برای هنرمندان حوزه هنرهای تجسمی به‌شمار می‌روند. گالری کاما نیز در طول سال‌های فعالیت خود به‌واسطه برگزاری نمایشگاه‌های مختلف تلاش کرده محل امید هنرمندان باشد و همیشه خود را وسیله‌ای می‌دانیم که دوست داشته‌ایم این چراغ روشن بماند. از این رو، تخریب گالری باعث شده تا جمع زیادی از هنرمندان خانه خود را از دست بدهند.

این گالری‌دار با اشاره به این‌که در روزهای اخیر جمعی از مسئولان و دست‌اندرکاران فرهنگی از بنای تخریب‌شده، گالری بازدید کرده‌اند اضافه می‌کند: آیدین مهدی‌زاده، مدیرکل دفتر هنرهای تجسمی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و علیرضا سمیع‌آذر و کاظمی از حراج تهران از این مکان بازدید کردند و بعد از آن، میزبان مهدی شفیعی، معاون هنری محترم وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی در گالری بودیم. خوشبختانه همکاران ما در وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی پیگیر خسارت وارد شده به گالری هستند و قول‌های مساعدی داده‌اند که در بازه زمانی مناسب، گالری مرمت خواهد شد. امیدوارم این مسأله هرچه زودتر محقق شود تا همچون گذشته بتوانیم روزنه‌ای از نور و امید در چشم هنرمندانی باشیم که دوست داشته‌اند مجموعه آثارشان را در این مکان به نمایش بگذارند.

❏ چشم‌انتظار حمایت‌های دولتی برای ترمیم گالری هستیم

خوش اقبال در پاسخ به این سؤال که در جریان حملات اخیر، کدام تابلوها تخریب شده‌اند می‌گوید: از آنجایی که مالکیت بعضی از این آثار متعلق به خود من بوده و در واقع آثاری که ذکر کردم جزئی از مجموعه شخصی بنده به‌شمار می‌رود. اگر نام هنرمندان آثار را ذکر کنم شاید باعث آزردگی خاطر و دلهره خالقان این آثار شود. همین‌قدر بگویم بعضی از تابلوهایی که در جریان جنگ اخیر آسیب دیده‌اند قابل ترمیم هستند. آن دسته از تابلوهایی هم که به شکل امانی نزد ما بوده‌اند، طبعاً مسئولیت‌شان به عهده ماست و خسارت وارد شده به این تابلوها را جبران خواهیم کرد. آنچه شاید در این بین جبران‌ناپذیر باشد، ضربات ناشی از جنگ است که بر پیکره فرهنگ و هنر وارد می‌شود و لطمات آن تا سال‌ها در ذهن و روح هنرمندان و متولیان هنر باقی می‌ماند.

قاب

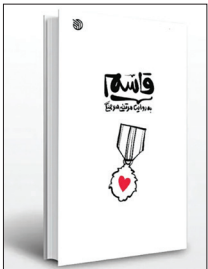
وداع با چهره درخشان ادبیات استرالیا

«دیوید معلوف»، نویسنده و شاعر برجسته استرالیایی و نامزد جایزه بوکر، در ۹۲ سالگی درگذشت. او که از پدری لبنانی و مادری انگلیسی متولد شده بود، با رمان‌های تحسین‌شده‌ای چون «خاطره بابل» و «باج» به شهرت جهانی دست یافت. معلوف جوایز معتبری همچون مایلز فرانکلین و جایزه ادبی دوبلین را در کارنامه داشت. آثار وی که طیف گسترده‌ای از شعر، داستان و نمایشنامه را دربرمی‌گرفت، عمیقاً بر اسطوره‌ها، تاریخ استعمار و تجربیات انسانی متمرکز بود و میراث ماندگار در ادبیات معاصر برجای گذاشت.

ادبیات

چاپ دهم کتاب تحسین شده «قاسم»

کتاب «قاسم» به قلم مرتضی سرهنگی، از چهره‌های برجسته ادبیات دفاع مقدس، توسط انتشارات خط مقدم به چاپ دهم رسید. این اثر تحسین‌شده موفق به کسب جایزه کتاب سال جمهوری اسلامی و جایزه ادبی جلال‌الله احمد در سال ۱۴۰۴ شده است. روایتی صمیمی و مستند از زندگی، مجاهدت‌ها و شخصیت سردار شهید حاج قاسم سلیمانی ارائه می‌دهد. نویسنده با تکیه بر اسناد مکتوب، مصاحبه‌های میدانی و سخنرانی‌ها، تصویری ملموس از ابعاد انسانی و فراز و فرودهای زندگی این فرمانده بزرگ ترسیم کرده است. انتخاب زاویه دید اول شخص در این کتاب، سبب شده تا لحن و نگاه خاص حاج قاسم به خوبی حفظ شود. سرهنگی که خود شناخت نزدیکی از شهید سلیمانی داشته، در مقدمه‌ای خواندنی به چگونگی آغاز نگارش این اثر پس از شنیدن خبر شهادت سردار اشاره می‌کند. دقت بالای پژوهشی و وفاداری به واقعیت در کنار نثری روان، کتاب «قاسم» را به منبعی مرجع و تأثیرگذار برای علاقه‌مندان به تاریخ معاصر تبدیل کرد.

سینما

رونق دوباره گیشه در فروردین

مدیر روابط عمومی سازمان سینمایی از ثبت آمار امیدبخش در گیشه فروردین‌ماه خبر داد. به‌گفته مسعود نجفی، در نخستین ماه سال، بیش از ۲۵۰ هزار مخاطب از ۲۲۷ سینمای فعال در سراسر کشور بازدید کرده‌اند که این استقبال، مجموع فروش را به رقم ۲۴ میلیارد تومان رسانده است. گزارش‌ها حاکی از آن است که شهرهای تهران، مشهد، شیراز، قم و اصفهان به‌ترتیب بیشترین سهم را در جذب تماشاگران داشته و قطب‌های اصلی اکران محسوب می‌شوند. نجفی با اشاره به پویایی زیرساخت‌های نمایشی، ابزار امیدواری کرد که با آغاز اکران آثار کم‌دی جدیدی همچون «آنتیک» و «تا کسیدیم»، روند صعودی حضور مردم در سالن‌ها شتاب بیشتری بگیرد. این آمار نشان‌دهنده ظرفیت‌های بالای سینمای ایران در جذب مخاطب پس از دوره‌های رکود است. انتظاری می‌رود با افزایش تعداد سالن‌های فعال و تنوع در سید اکران، سینماها در ماه‌های پیش‌رو شاهد تداوم این رونق اقتصادی و فرهنگی باشند که برای بدنه صنعت تصویر ایران حیاتی و راهبردی است.

فرهنگ

CULTURE

یکشنبه ۱۶ اردیبهشت ۱۴۰۵ شماره دوم

یادداشت

کیناوس زبیری آگروه فرهنگ و هنر

«ماندلا» سوزه مستند تازه

آنتون فوکوآ

فیلم مستند تازه آنتون فوکوآ به نام «در درسار» که درباره نلسون ماندلا، رهبر جنبش آزادیخواهانه و ضدآپارتاید آفریقای جنوبی است، نگاه تازه‌ای به مبارزات مردم و انقلابیون آفریقای جنوبی در دوران حکومت تبعیض نژادی در این کشور آفریقایی می‌کند. فوکوآ در مستند خود، بلی ارتباطی میان مرزهای جغرافیایی ایجاد کرده و داستانش را به دل جامعه آمریکا و مبارزات مدنی سیاهان این کشور علیه ظلم و تبعیض می‌کشد و با تعمیم آن به نقطه‌ای خارج از آفریقای جنوبی، یک نهضت ضدآپارتاید بین‌المللی را به تصویر می‌کشد.

نام مستند اشاره‌ای به لقبی است که اطرافیان ماندلا در زمان تولدش به او دادند و از وی به‌عنوان بچه‌ای اسم بردند که قرار است بعدها تبدیل به موجودی در درسار برای محیط اطراف خود شود. تاریخ‌نویسان این لقب را یک پیشگویی برای شخصیتی دانسته‌اند که بعدها به واقعیت پیوست و اقدامات و فعالیت‌های ماندلا در بزرگسالی نشان داد که او حقیقتاً آدمی در درسار برای حکومت دست‌راستی و سرشار از تبعیض سفیدپوستان آفریقای جنوبی بوده است! از جمله نکات جالب و جذاب این مستند، صدای خود ماندلاست که بخشی از نوار کاستی است که زمان نگارش کتاب معروف شرح حال گونه خود «راه طولانی تا آزادی» ضبط کرده و برای اولین بار در مستند در درسار پخش می‌شود. در این نوار، ماندلا صادقانه صحبت کرده و اعترافاتی می‌کند که تا قبل از این در هیچ جا شنیده و پخش نشده است. او در نوار، همچنین درباره دوران زندان و حبس ۲۷ ساله‌اش حرف می‌زند که بالاخره منجر به حوادث تاریخی سقوط آپارتاید در کشورش شد.

مک مهاجر از رزمندگان راه آزادی آفریقای جنوبی و هم‌رزم ماندلا، درباره این مستند می‌گوید: «بخش اعظم داستان‌هایی که درباره ماندلا گفته شده، آنهایی هستند که کمک‌کردند تا تبدیل به یک افسانه و هم‌مایل شود؛ کسی که همه ما تحسین‌اش می‌کنیم. مردم دوست داشتند با او عکس یادگاری بگیرند و دستش را بفشانند اما تعداد اندکی بودند که واقعا می‌خواستند در شخصیت او کنکاش کرده و تلاش کنند او را به ما بشناسانند. خوشبختانه مستند فوکوآ تلاش کرده در این راه قدم‌هایی بردارد و این بسیار خوب است.»

فوکوآ برای مستند خود از شیوه‌های مختلفی بهره گرفته و صحنه‌ها و تصاویر مستند آرشیبوی را با سکانس‌های انیمیشنی درآمیخته تا بتواند حرف مورد نظر خود را به اطلاع تماشاچی برساند. او می‌گوید: «همیشه به‌دنبال این جواب بوده‌ام که چه چیزهایی یک انسان را تبدیل به رهبر یک ملت می‌کند، چه چیزهایی این قواره را شکل می‌دهند؟ آنها در مواجهه با شرایطی که پیش روی خود دارند، چه تصمیماتی می‌گیرند و چگونه؟ آیا کسی مثل من هم می‌تواند بخشی از آن توانایی‌ها را در خود داشته باشد؟ برای مثال آیا من هم می‌توانم این حد از خودگذشتگی را داشته باشم که برای ۲۷ سال به خاطر میهن و مبارزه با تبعیض نژادی در زندان و حبس به‌سر ببرم؟»

فوکوآ قبل از این هم در مستند خود درباره محمدعلی کلی، مشت‌زن قهرمان مسلمان جهان، تلاش کرد مبارزات مدنی سیاهان را به تصویر بکشد. استقبال تماشاگران از این مستند بسیار خوب بود و منتقدان سینمایی پیش‌بینی موفقیت زیادی برای مستند تازه او درباره نلسون ماندلا می‌کنند.